

Hepatit C inom Kriminalvården

Lars Håkan Nilsson

Medicinsk rådgivare

Anstalt- och häktesavdelningen/HK

Frihetsberövande

Gripande

Polis

Anhållan

Häktad

Domstol

Kriminalvården

Anstalt/Frivårdspåföljd

Kriminalvårdens uppdrag

- **Verkställa utdömda påföljder**
- **Minska risken för återfall i brott**
- **Kriminalvården har inget uppdrag att bedriva sjukvård, intagna på anstalt har samma rätt till sjukvård som alla andra boende i landet**

Årligen skriver vi in:

häkte: 10 000/år

anstalt: 8 500/år

Kriminalvården

- Sex regioner
- Sex verksamhetschefer– en vårdgivare
- Häkten (ca 2.000 platser), anstalter (ca 4.000 platser), frivårdskontor (ca 11.000 klienter)
- Nationell transportenhet (79.000 transporter årligen)

No poor health for poor people

- Erbjud god vård för kroppsliga sjukdomar, arbeta med ett hälsotänkande hos klienterna och betona vikten av förebyggande åtgärder och hälsovård – ”om vi bryr oss om din hälsa så ska du också göra det”.
- Försöka identifiera vanliga problem som innebär funktionsnedsättning, ADHD, kognitiva svårigheter, störningar inom autismspektrat. Flera av dessa tillstånd är dessutom berättigade till annat samhälleligt stöd.
- Inriktningen på vården ska förskjutas från att bota banala krämpor/sena konsekvenser av livsstilssjukdomar till att möta olika tillstånd när de kan åtgärdas på ett enklare sätt

Kriminalvårdens sjukvård

- **Alla enheter har tillgång till sjuksköterska, vanligen på heltid som genomför initial hälsoundersökning**
- Erbjuder alla provtagning för blodsmitta och STI
- Genomför TBC-checklista
- **Vårdnivån är primärvård med upphandlade allmänläkare (eller motsvarande)**
- Flertalet enheter har även tillgång till psykiater och psykolog
- ✓ Normaliseringsprincipen gäller i övrigt och vårdlandstinget har huvudansvaret (Riksavtalet)

Sjukvårdspersonalens uppgifter

- Promovera god hälsa
- Förebygga sjukdomar
- Upptäcka och behandla ohälsa
- Individuell behandling av enskilda patienter

Medicinsk etik

Kriminalvårdens uppgifter

- Internering under utredningen
- Verkställande av påföljd
- Säkerhet och trygghet
- Rehabilitation

Häktes- och
fängelselagarna

Hur ser klienterna ut?

- 93% män
- 72% svenska medborgare
- 60% har högst grundskoleutbildning
- 40% är arbetslösa
- 35% har försörjningsstöd eller ersättning från FK
- 28% försörjer sig genom kriminalitet
- 15% är bostadslösa
- 9% är över 55 år
- 4% är 20 år eller yngre

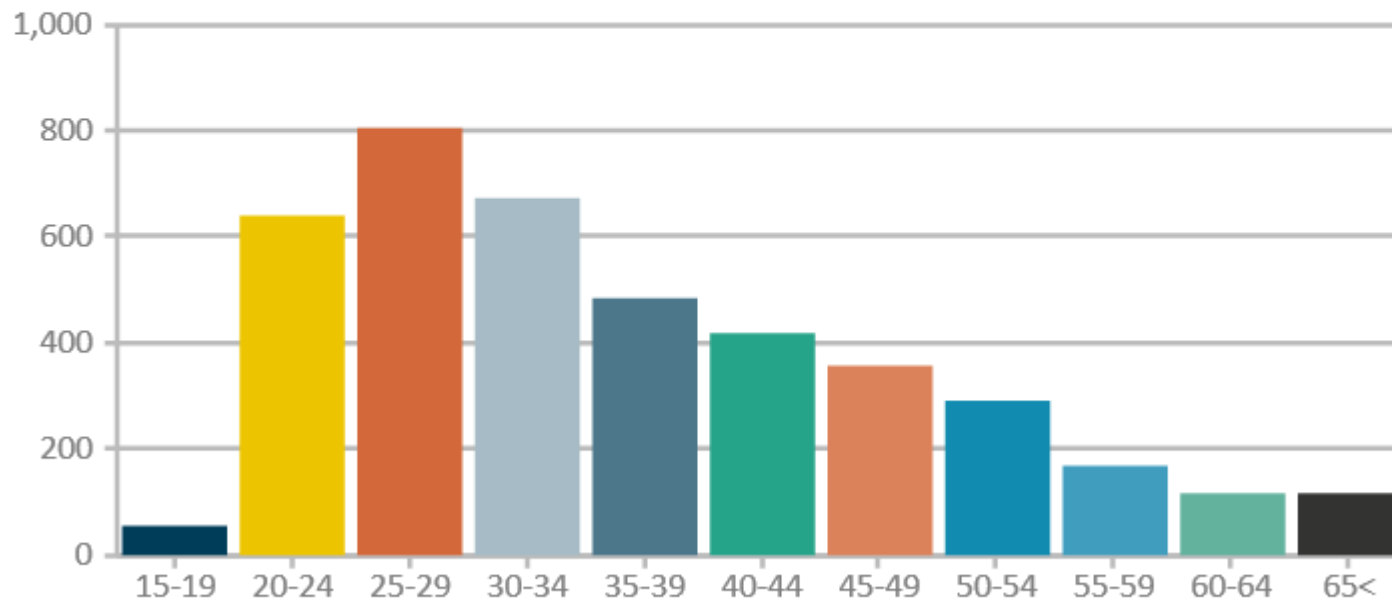

Ålder

1 oktober 2017 var 19% av de 4 148 intagna på [Kriminalvårdens anstalter](#) mellan 25-29 år.

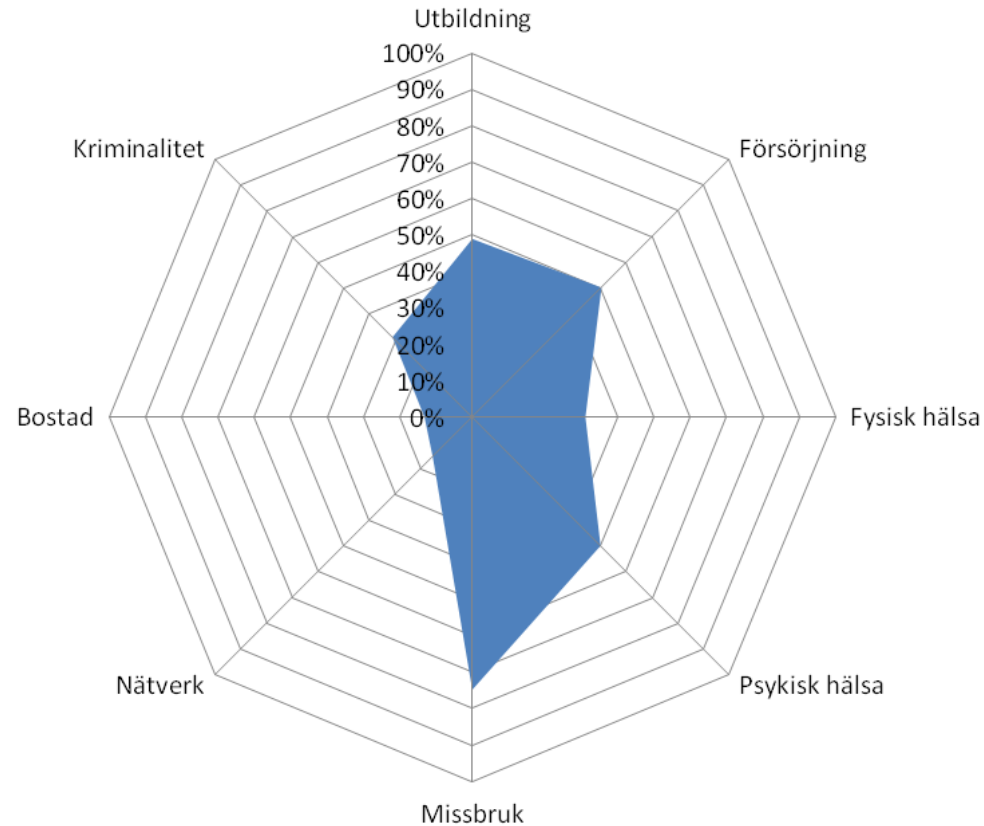
Antal inskrivna på anstalt efter ålder

Huvudbrott

- 31% har dömts för narkotikabrott
- 26% har dömts för våldsbrott
- 11% har dömts för rån
- 8% har dömts för tillgreppsbrott
- 7% har dömts för sexualbrott

Klienternas problemområden

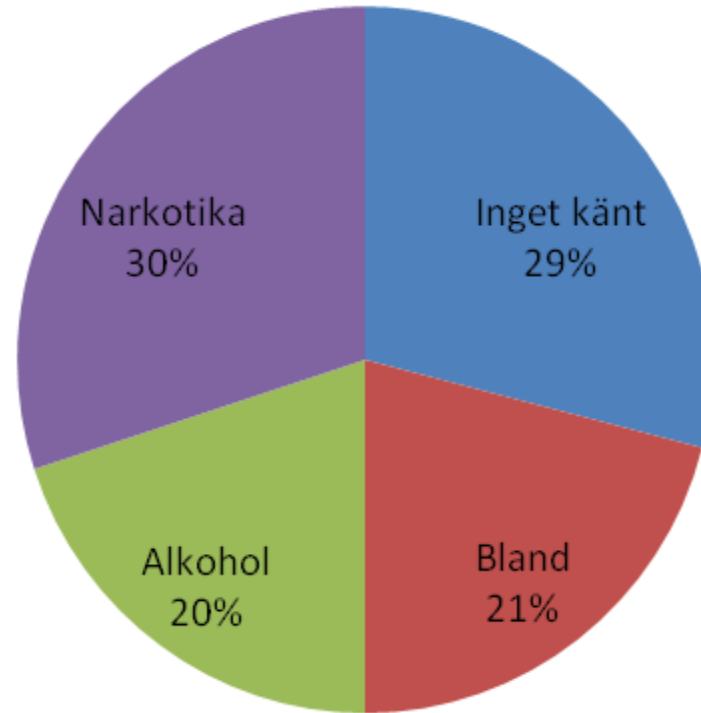

Fysisk hälsa

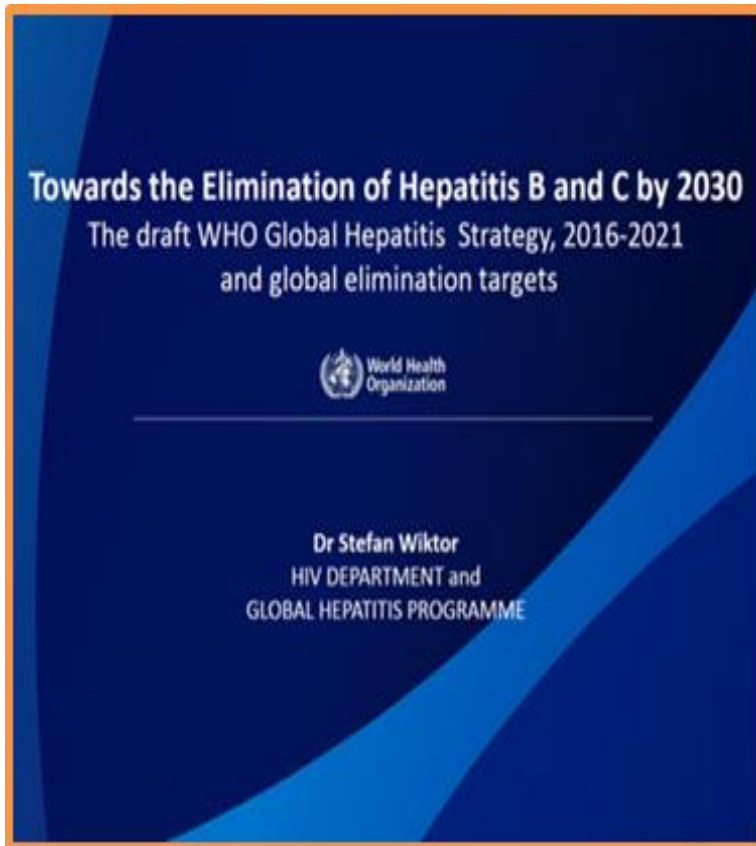
- 83% är rökare
- 45% har blivit utsatta för fysisk misshandel
- 35% har hepatit C (tidigare bedömning)
- 15% har hepatit B
- 5% är HIV-positiva

Substanser

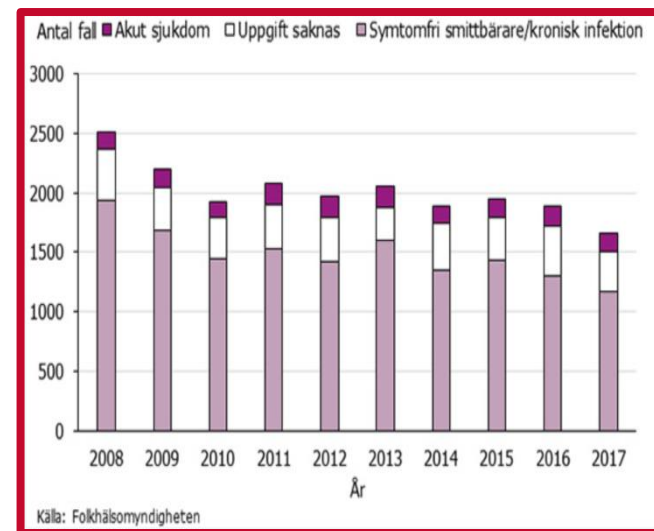

Egenrapportering

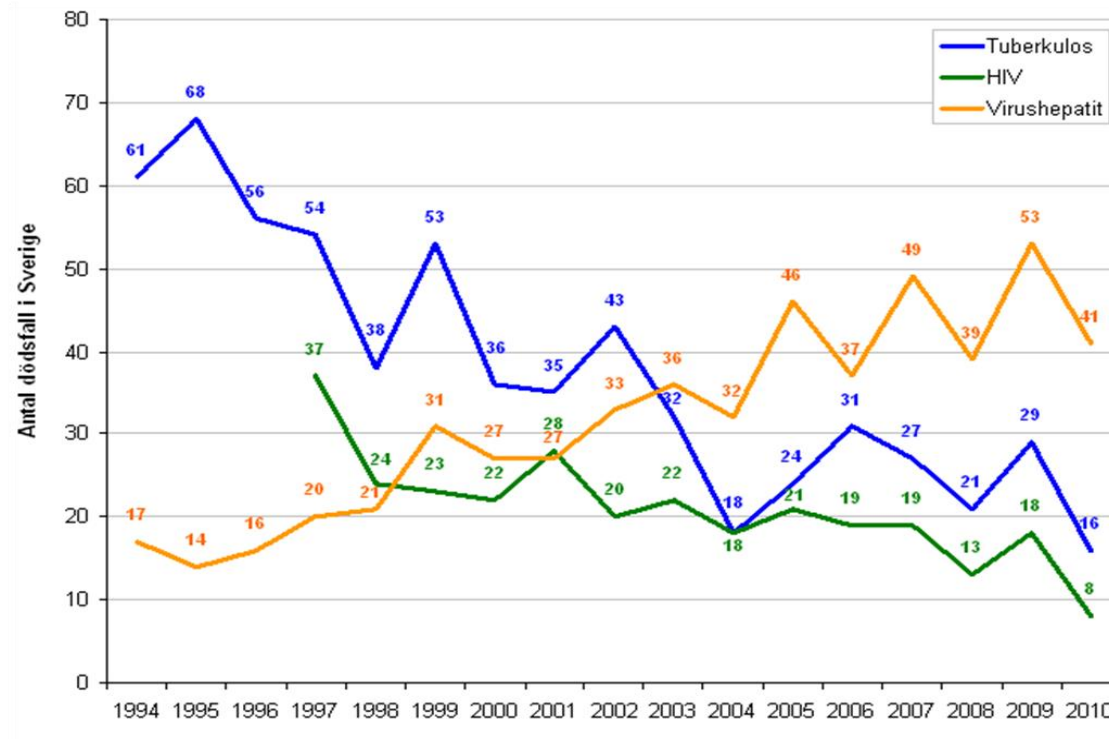
För hepatit C

- 65 % reduktion mortalitet
- 90 % reduktion incidens

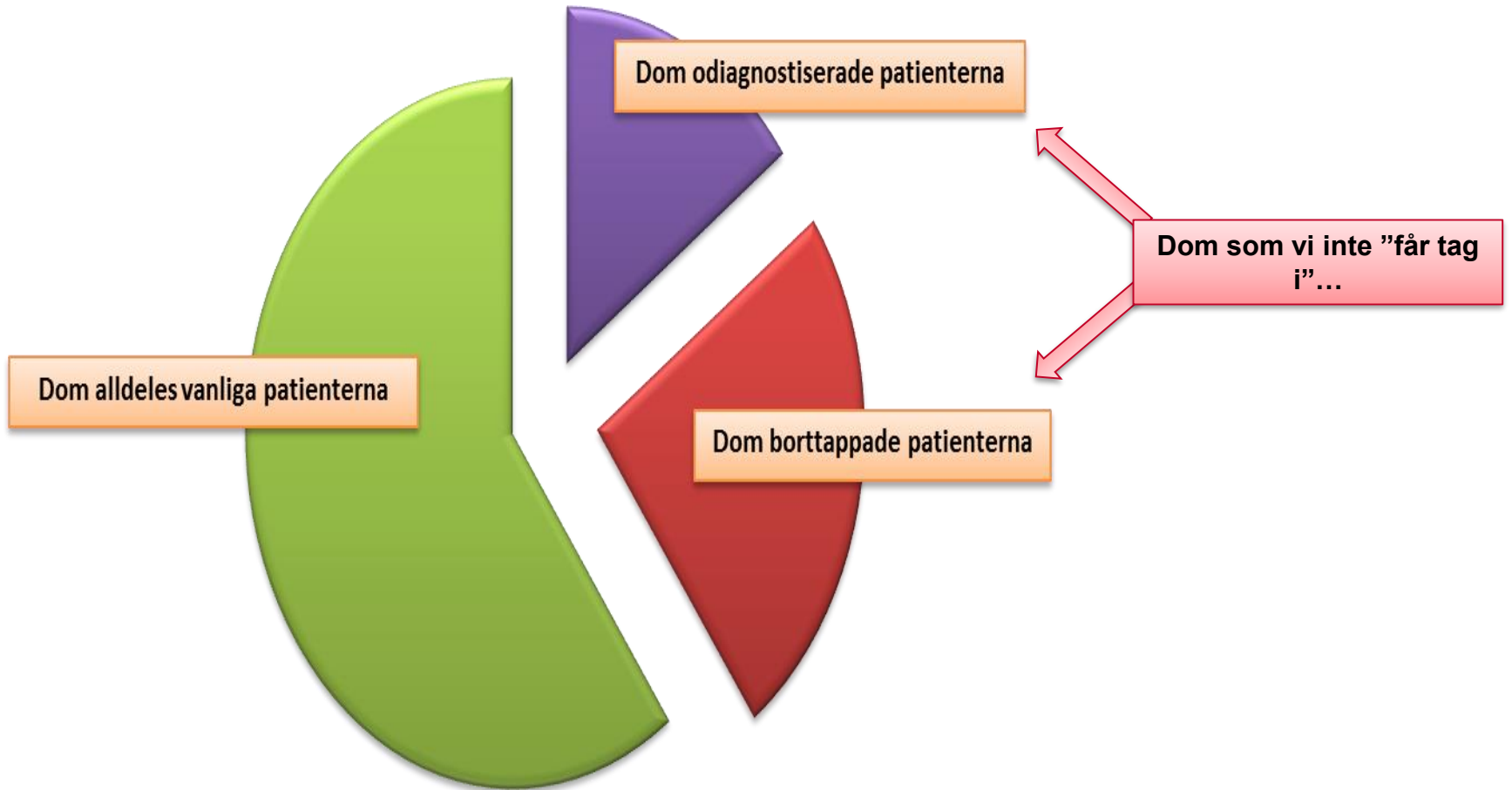
Dödlighet i hepatit C jämfört med TBC och HIV

Hep C är en anledning till levertransplantation.

Vården är inte bara till för vanliga patienter

Kriminalvården är en viktig aktör om HCV ska eroderas

- Om hepatit C ska stoppas och ännu hellreförekomsten minska, så måste man nå och behandla 25% av PWIDs
- Ca 2.000 intagna med trolig Hepatit C med en strafftid >3 månaders fängelse skrivs in årligen och är alltså potentiellt behandlingsbara
- Idag pågår tre HCV-projekt inom Kriminalvården, där behandlingen ges genom den allmänna sjukvården

Hepatit C – studien i Norra Sverige

- Intagna med positiva HCV-ak-test och förväntad kvarvarande strafftid om minst 6 månader erbjuds deltagande i studien.
- Utredning av infektions-/smittskyddsläkare med bl a fibroscan på de anstalter som ingår i studien.
- Läkemedelsbehandling erbjuds de som uppfyller de nationella kriterierna för sådan.
- Provtagning och medicinering på respektive anstalt. Intagna som frigges remitteras ut till den allmänna sjukvården på hemorten för uppföljning.
- Uppföljning avseende återfall i i.v substansanvändande, ny smitta, nya domar efter 2 respektive 5 år.

Hepatit C – studien i Region Stockholm

- Intagna med positiva HCV-ak-test och förväntad kvarvarande strafftid om minst 6 månader erbjuds deltagande i studien.
- Utredning av patienterna genom att sjuksköterskor från projektet gör fibroscan på de anstalter som ingår i studien.
- Kontakt med gastroenterolog/infektionsläkare på videolänk
- Provtagning och medicinering på respektive anstalt. Intagna som frigges remitteras ut till den allmänna sjukvården på hemorten för uppföljning
- Läkemedelsbehandling erbjuds de som uppfyller de nationella kriterierna för sådan.

Hepatit C – studien i Region Syd

- Intagna med positiva HCV-ak-test och förväntad kvarvarande strafftid om minst 6 månader erbjuds deltagande i studien.
- Utredning av patienterna görs på anstalten med både provtagning och fibroscan. Sjuksköterskorna på anstalterna utbildas i att göra fibroscan och gör den på anstalterna i regionen. Apparaturen delas med ett antal privata LARO-mottagningar
- Patienterna remitteras till infektionsklinik för bedömning men provtagning och medicinering sker på respektive anstalt. Anstaltsläkarna fungerar som ombud för infektionsläkare vid förskrivning.

Jämlik vård

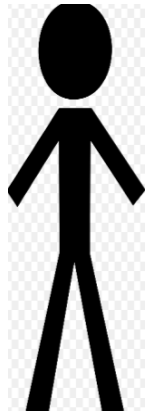
- Folkhälsan förbättras i Sverige, men det gör även skillnaderna i hälsa mellan olika grupper
- Dödligheten är 2.1 x högre bland okvalificerade arbetare vs högre tjänstemän (all dödlighet; cancer, cirkulationsapparatens sjukdomar och yttre orsaker)
- Den förväntade livslängden för en 30-åring är i särklass lägst för den grupp som inte har genomgången grundskola
- Materiella faktorer – brist på mat, bostad
- Psykosociala skillnader – stress över ekonomi/arbetet
- Beteenderelaterade faktorer – alkohol, rökning, kost, motion
- Tillgång till Hälso- och sjukvård

Kriminalvården borde vara en strategisk arena för den allmänna sjukvården

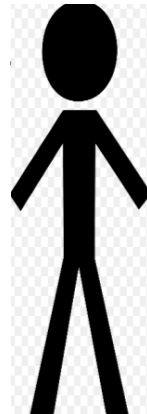
- Allmänna hälsokontroller har begränsat värde, men dessa når inte de grupper med den största ohälsan. Ur ett folkhälsoperspektiv är det angeläget att nå ut till dessa personer då vinsterna inte enbart kommer den enskilde individen till del utan hela samhället
- Tillgänglighet handlar inte bara om tid och plats. Alla har inte samma förutsättningar för att ta del av det vanliga utbudet av hälsovård. Personer med icke-tillgodosedda hälsobehov är kraftigt överrepresenterade på häkte/anstalter
- Vissa grupper är inte "svåra att nå", det är snarare så att deras vårdbehov inte bemöts på ett sätt som är anpassat efter deras förutsättningar

Community

Asthma
Smoker
Amphetamin
user
Hepatitis C
Bipolar illness
Alcohol excess

Prison

Smoker
Hepatitis C
Bipolar illness
Cocaine user
Asthma

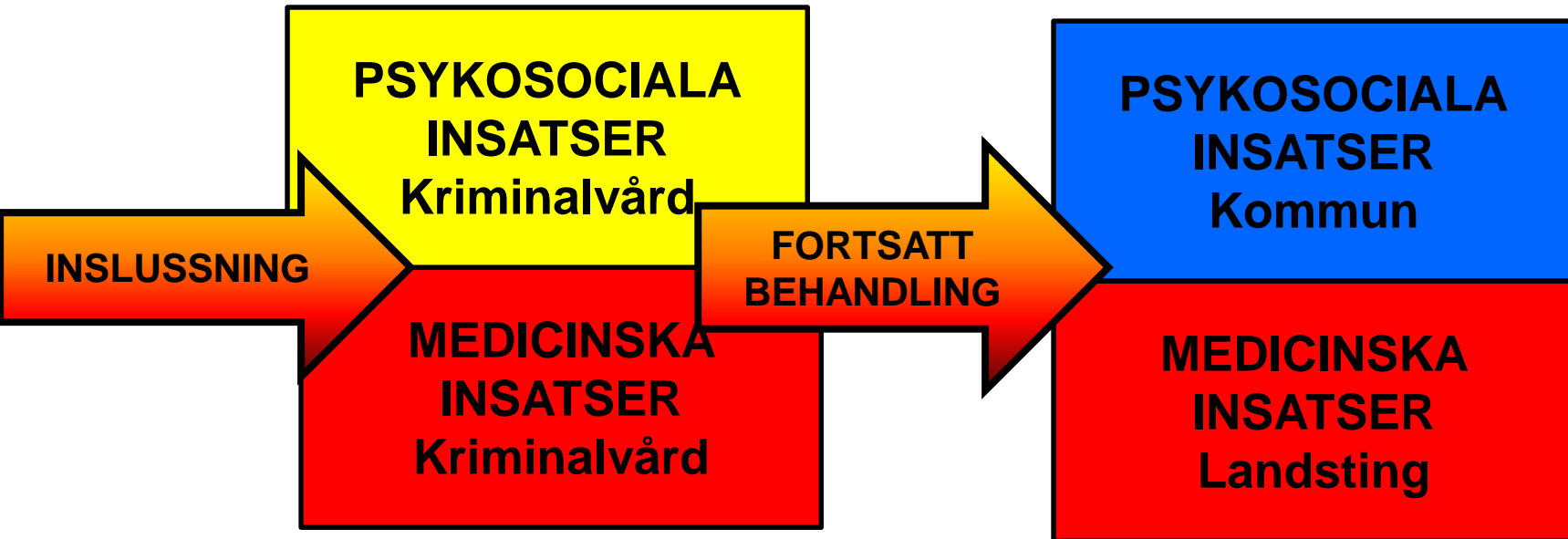
Community

Bipolar illness
Asthma
Ex Amphetamin
user
Ex Smoker
Hepatitis C Cleared

Kriminalvårdens dilemma

UPPPTÄCKT – DIAGNOS – VÅRD – FORTSATT REHABILITERING